

Fig. 1. Kirken set fra sydøst. Foto Ebbe Nyborg 2015. – *The church seen from the south east.*

VONGE KIRKE

ØSTER NYKIRKE SOGN

Filialkirken i Vonge i den sydøstlige del af Øster Nykirke Sogn er opført efter tegninger af arkitekt N. Christof Hansen, Vejle, og indviet 19. sept. 1915. Kirke-distriktet er en del af Øster Nykirke Sogn, og de to kirker har fælles præst.

Øster Nykirkes ensomme beliggenhed i udkanten af sognet gjorde, at præsten o. 1900 ønskede at flytte kirken. Planerne blev dog opgivet, men med afstanden som begrundelse nedsattes 1904 et udvalg til opførelse af en kirke i Vonge med proprietær N.

C. Sabroe, Alstedgård, som formand.¹ Befolkningsgrundlaget udgjorde 650 personer. Lokalt blev der indsamlet godt 8000 kr., og staten ydede et tilskud på 18.500 kr. Den samlede udgift blev på godt 27.000 kr. Som arkitekt valgtes N. Christof Hansen, Vejle, murerarbejdet udførtes af M. N. Suhr og H. P. Lund, Give, snedker- og malerarbejdet af Kunckel og Bjerre, Fredericia. Grundstenene blev lagt 9. sept. 1914 og kirken indviet 19. sept. 1915 af biskop Gabriel Koch, Ribe.²

Fig. 2. Indre set imod øst. Foto Arnold Mikkelsen 2015. – Interior seen towards the east.

Kirken, der er omgivet af åben mark mod nord, syd og øst, er rejst på det højeste punkt i området på jord, der tidligere tilhørte gårdejer Niels Laurssen, Vonge. Vestnordvest for kirken, på den anden side af landevejen mellem Vejle og Thyregod, ligger byens tidligere skole.

Kirkegården er hegnet af bøgehække i nord og vest, tjørnehække i syd og øst. Vest for kirken er der en køreport mellem granitpiller, mod nord endnu en køreport samt en ganglåde. Kirkegården er udvidet mod syd. Mod nord er hegningen brudt af bygninger, dels et ligkapel af næsten samme alder som kirken, og dels en graverbygning fra 1990 med oplagsplads (arkitektfirmaet Fællestegnestuen, Give). Et tøndertørftshus var placeret i kirkegårdens nordøstre hjørne.

BYGNING

Kirken består af et højt tårn med gavle i øst og vest, skib samt kor med halvrund, afvalmet afslutning. Der er indgang gennem tårnet, hvis nedre etage har funktion af våbenhus. Orienteringen er solret.

Den hvidtede teglstensbygning hviler på et fundament af synlige kampesten, der blev indsamlet lokalt. En lille indrykning på 2 cm 75–105 cm over jorden antyder en sokkel. Bygningen, der er tækket med røde vingetegl, er opført i romaniserende stil med falsede, rundbuede vinduer – fire på hver side af skibet og to på hver side af koret – og en dobbeltfalsat rundbuet dør i øst. Facaderne på kor og skib afsluttes af forskelligt udformede gesimsers, der i korrundingen knytter an til det femdelte, afvalmede tag. Det fem

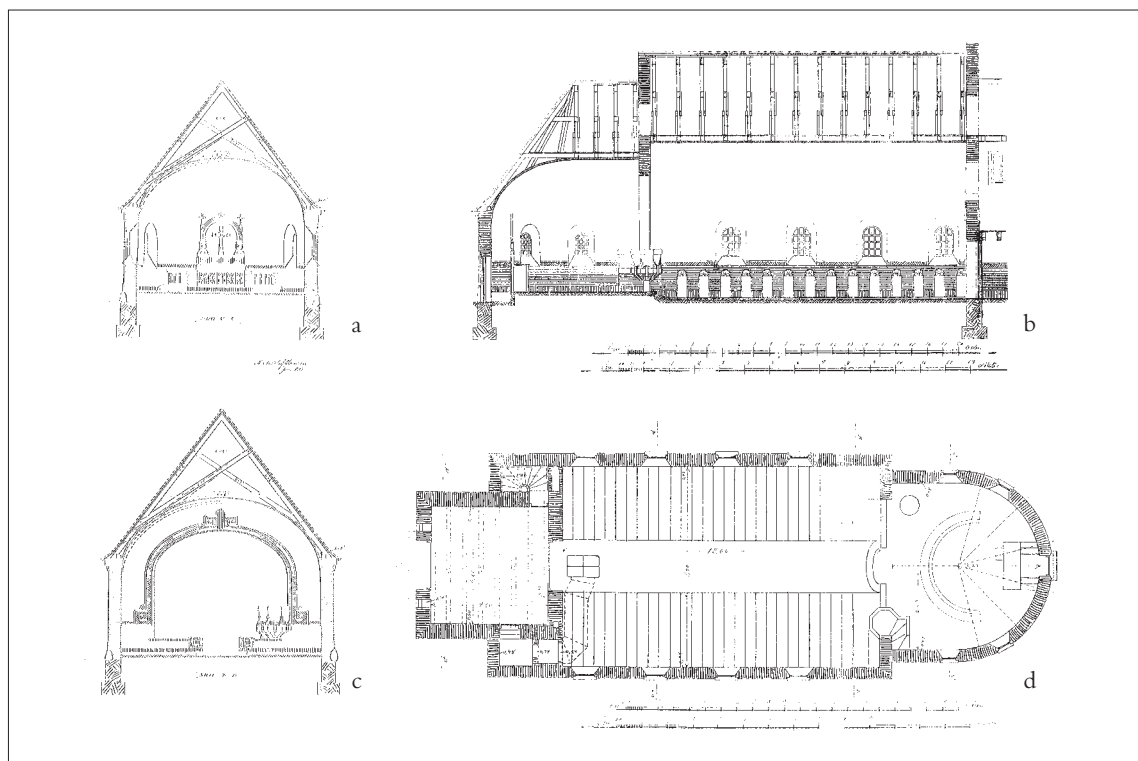

Fig. 3a-d. Tegninger af kirken. 1:300. a. Tværsnit af koret set mod øst. b. Længdesnit gennem kor og skib set mod syd. c. Tværsnit af skibet set mod øst. d. Grundplan. Tegninger ved N. Christof Hansen 1913. I Vejle Stadsarkiv. – *Drawings of church. a. Cross section of chancel looking east. b. Longitudinal section of chancel and nave looking south. c. Cross section of nave looking east. d. Ground plan.*

stokværk høje tårn står halvt inde i skibet. I vest er der en dobbeltdør, derover fem rundbuede blændinger med ligearmede kors i relief. I andet stokværk er der firkantede dobbeltvinduer i rundbuede spejl i nord, syd og vest, og i klok-

kestokværket tre rektangede glamhuller til alle sider. I øst og vest sidder glamhullerne i rundbuede blændinger, hvoraf de midterste er stigende og har relieffer af latinske kors. Murankre danner årstallet »1915«, der ses i vest under glamhullerne.

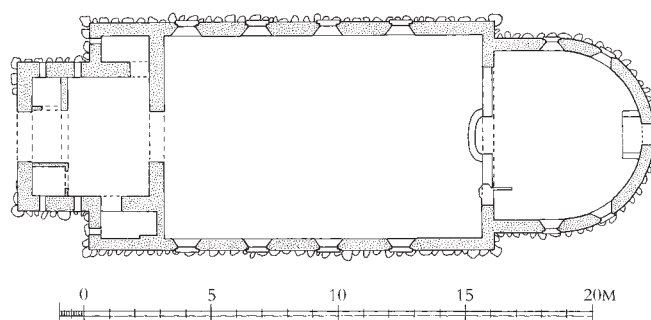

Fig. 4. Grundplan. 1:300. Tegnet af Anders C. Christensen 2016 på grundlag af tegning ved N. Christof Hansen 1913. – *Ground plan.*

11 vinduesglugger, 66×27 cm, er placeret i tårnets nedre stokværk og i skibets vestgavl.

Indre. Kor og skib har tøndehvælv og adskilles af en rund, bred korbue, der er delvist lukket af lave skranker med prædikestolen placeret over den søndre. Væggene står under de smigede vinduer i røde teglsten ligesom korbuen, skrankerne og karmene omkring vestdøren og det derover placerede orgelpulpitur. Alt øvrigt er hvidtet. Gulvet er lagt af gule og rødbrune teglklinker; koret er hævet to trin i forhold til skibet.

Den vestlige del af tårnrummet danner et vindfang flankeret af et toilet og et depot. Fra rummet er der adgang til et teknikrum i syd og et trapperum i nord.

Kirken opvarmes siden 1989 af et naturgasbaseret *varmeanlæg* placeret bag kapellet. Det afløste et *†oliefyr*, der 1955 erstattede en *†kalorifer*. *Elektrisk lys* blev indlagt allerede ved opførelsen og finansieret ved en særlig indsamling. Kirken gennemgik en istandsættelse til 40-års jubilæet 1955 og endnu en 1995.³

INVENTAR

Inventaret stammer i et vist omfang fra indvielsen, det meste dog fra en større restaurering 1924–25. Farvesætningen i blå med lidt rødt og gråt er kommet til under den seneste istandsættelse 1995 ved Karsten Vikkelsø Larsen.

Alterbordet er et panelværk med to rækker små profilydinger. *Alterprydelsen* er et *maleri*, Kvinderne ved Graven Påskemorgen, udført 1925 af Wilhelm Seidel (signeret »Wilhelm Seidel 1925«) i olie på lærred og skænket af 'borgere i byen'. Rammeverket er i enkel skønvirkestil, og på predellaen er indskåret: »Han er opstanden«. En tidligere *†alterprydelse* var et hvidt kors og en Kristusfigur i gips efter Thorvaldsen, der stod på alterbordet (foto i NM). Et *projekt* til en oprindelig alterprydelse påtænkte en pastice på et gyldent alter med frontale og retabel i form af et ringkors under en styltet bue (jf. fig. 3a).

Altersølvet fra 1915 er et maskinelt typearbejde af pletsølv. Kalken, 22 cm høj, har gotiserende knop med fire rudebosses, hvorpå læses versalerne »inri«. Disken, tværmål 16 cm, har cirkel-

kors på fanen, og en oblatæske bærer indskriften: »skænket af de Unge i Vonge Kirke-distrikt 1915«. En alterkande af sort porcelæn med guldkors er fra Den kgl. Porcelænsfabrik.

Alterstagerne, fra 1928, er 51 cm høje, gotiserende og med kugletæer. På foden læses indskriften: »Skænket af Niels Laursens Enke, Vonge 1928«.

Døbefonten er af rødlig granit i forenklede romanske former, 89 cm høj. Den står nordvestligt i koret. Dåbsfadet er af messing, tværmål 86 cm, glat, med tilhørende kande, 37 cm høj. Den har konisk opstigende korpus, kantet hank og bred tud.

Prædikestolen fra 1924–25 har seks fag med hammerformede ornamentter (som alterramme og stolegavle), afrappet underbaldakin og nederst et tandsnit. De samtidige stolestader er i behersket skønvirkestil.

Orgel (jf. fig. 5), 1965, oprindelig med ét manual og fire stemmer, bygget af Th. Frobenius & Co., Kgs. Lyngby. Udvidet 2003 af Th. Frobenius & Sønner. Disposition (seks stemmer, ét manual og pedal): Manual: Principal 8' (2003), Gedakt 8', Oktav 4', Rørføjte 4', Oktav 2'. Pedal: Subbas 16' (2003). Koppel M-P. Tredelt pibefacade med fløj-døre. På pulpitur i kirkens vestende.

†Orgel, 1915, med fire stemmer, bygget af A. C. Zachariasen, Aarhus.⁴ Disposition: Bordone 16' (fra F), Principale 8', Salicionale 8', Flauto 4'; svelle. Koppel M 4'-M. Pneumatisk aktion, keglevindlade. Overflyttedes til *†Markuskirken* i Vonge (jf. s. 2341).

To ens *lysekroner* i barokstil har som topfigur en engel med globe og fane og bærer på hængekuglen hver sin indskrift, dels: »Vonge Kirke 1950«, dels »Katrine og M. Laursen. Vonge Kirke 1950«. På begge læses endvidere: »Jesus. Mit lys«.

Et *gipsrelief*, Rebekka ved Brønden, skyldes Bertel Thorvaldsen, 93×184 cm, og er mærket »Thorvaldsens Museum«. Relieffet hænger på skibets vestvæg syd for indgangen.

En *præsterækketavle* fra 1996 er af egetræ med affasede hjørner; på korets nordvæg.

Klokke, 1915, tværmål 66 cm, halsen med en bladbort under versalerne: »Støbt af B. Løw & Søn«. På legemet tilsvarende: »Vonge Kirke 1915«. Ophængt i slyngebom i form af et stykke jernbaneskinne.

Fig. 5. Indre set imod vest. Foto Arnold Mikkelsen 2015. – *Interior seen towards the west.*

KILDER OG HENVISNINGER

Arkivalier. Øster Nykirkes arkiv. *Vonge kirkebog.*

Tegninger. Vejle Stadsarkiv. Nisgaard & Christoffersen, entreprenør. Tegninger ved N. Christof Hansen 1913 (A8507 – 1913/013).

Beskrivelse af bygning ved Jakob Kieffer-Olsen, inventar ved Ebbe Nyborg og Ole Beuchert Olesen (orgler). Engelsk oversættelse ved James Manley. Korrektur ved

Anne Frovin. Teknisk og grafisk tilrettelæggelse ved Mogens Vedso. Redaktionen afsluttet sept. 2016.

¹ Paul Nedergaard, *Personallistoriske, sognehistoriske og statistiske bidrag til en dansk præste- og sognehistorie*, IX A, 1968, 499, 502.

² Øster Nykirkes arkiv, *Vonge kirkebog*. Præsten lagde den første grundsten i Guds navn, udvalgsformanden den anden i Jesu navn og arkitekten den tredje i Helligåndens navn.

³ NM. Korrespondance. Øster Nykirkes arkiv, *Vonge kirkebog*.

⁴ A. C. Zachariasen, Fortegnelse over leverede orgler, i Den Danske Orgelregistrant.